SC

[A-7] No. of printed pages: 2

SARDAR PATEL UNIVERSITY
MA Final (External) Examination
Tuesday, 31 March 2015
10.30 am - 1.30 pm
SAN 506 - Sanskrit Paper VI : Vedanta
(१) ब्रह्मसूत्राणुभास्यम् (१ २ अध्याय नियतांशः)
(२) श्रीभास्यम् (१-१-१)

Total Marks: 100

પ્ર.૧ ગમે તે બે સાનુવાદ સમજાવો. **(૧૪)**

(१) स्यादेतत् । ब्रह्मविचार एवारम्मणीयो न धर्म विचारः, सर्ववेदव्यास- कर्त्रा वेदव्यासेनाकृतत्वात्तुच्छकाफत्वाव्य । कल्पोल प्रकारेण निः सन्दिग्धं करणसामवाच्व । आचार परम्परयाप्रि करणसम्भवाव्व । एतर्ह्यति सन्देहे सूत्रभाष्ययाज्ञिकानामे वानुकृतिः क्रियते न मीमांसकस्य । तस्मात्साऽगवेदाध्येतुर्निःसन्देहकरणसम्भवात्र पूर्वयापि कृतम् ।

(२) न विद्यते शब्दो यत्रेत्यशब्दं सर्ववेदान्ता प्रतिपाद्यं ब्रह्म न भवति । कुतः ईक्षतेः । सदेव सौम्येदमग्र आसीदेकमेवा द्वितीयमित्युपक्रम्य 'तदैक्षत बहुस्याम्प्रजायेयेति' । 'तत्तेजोसृजत'। तथान्यत्र 'आत्मा वा इदमेक एवाग्र आसीत् नान्यत् किञ्मन भिषत् स हक्षत लोकान्नु सृजा इति स इमान् लोकान् सृजते' ति।

(३) पूर्वपक्षिणः परिहारः । अप्यन्यथानुमेदमिति चेत् एवमप्यन्यथा वयमनुमास्यामहे यथा नाप्रतिष्ठादोषो भविष्यति । न हि कोपि तर्कः प्रतिष्ठितो नास्तीति वाकुं शक्यते । व्यवहारोच्छेदप्रसऽगात् । "आर्षं धर्मोपदेस्य वेदशास्त्रविरोधिना यस्तर्केणानुसन्धत्ते स धर्म वेद नेतर" इति स्मृतिः । सावद्यतर्कपरिहारेण निरवेद्यस्तर्कः प्रतिक्तव्यो भवतीति चेत् । एवमप्यविमोक्षप्रसऽगः ।

(४) प्रधानस्य केवलस्य कारणवादो निराकृतः पुरुषप्रेरितस्य कारणत्वमाशऽय परिहरति । पुरुषः पङ्गुरन्धमारुह्यान्योन्योपकशिय गच्छति यथा वायः कान्तं सन्निधिमात्रेण लोहेक्रियामुत्पादयति एवमेव पुरुषाधिढितं पुरुषसन्निहितं वा प्रधानं प्रवर्तिष्यत इति चेत् । तथापि दोषस्तदवस्थः । प्रधानप्रेरकत्वं पुरुस्य स्वाभाविकं प्रधानकृतं वा ।

પ્ર.૨ કોઈપણ બે સૂત્રો અણુભાસ્ય અનુસાર સમજાવો. **(૧૦)**

(१) अत्ताचराचरग्रहणात् । १-२-९
(२) अक्षरमम्बरान्तधृतेः । १-३-१०
(३) पत्युरसामञ्जस्यात् । २-२-३७
(४) ज्ञोत एव । २-३-१८

પ્ર.3 ગમે તે બે પર નોંધ લખો. **(૨૦)**

(૧) અણુભાસ્યના ટીકાકારો
(૨) સાંખ્યમતનું વલ્લભાચાર્યે કરેલું ખંડન
(૩) શ્રીવલ્લભાચાર્યના મતે પ્રમાણ
(૪) શ્રીવલ્લભાચાર્યની વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ

પ્ર.૪ 'અણુભાષ્યનું દ્વિકર્તૃત્વ' - ચર્ચો. (૧૬)

અથવા

પ્ર.૪ શ્રીવલ્લભાચાર્યના મતે બ્રહ્મનું સ્વરૂપ ચર્ચો. (૧૬)

પ્ર.૫

(अ) **ગમે તે એક** સાનુવાદ સમજાવો. (૧૦)

(१) अत्रोच्यते - यदुलम् अविद्यानिवृत्तिरेव मोक्षः सा च ब्राह्मविज्ञानादेव भवतीति तदभ्युगम्यते । अविद्यानिवृत्तये हि वेदान्तवाक्यैर्विधित्सितं ज्ञाने किंरूपमिति विवेचनीयम्। किं वाक्या द्वाक्यार्थज्ञानमात्रम् उत तन्मूलमुपासनात्मकं ज्ञानमिति । न तावद्वाक्यजन्यं ज्ञानम्, तस्य विधामन्तरेणापि वाक्यादेव सिद्धेः तावन्मात्रेणाविद्या-निवृत्त्यनुपलब्धेश्चा जच वाच्यं भेद-वासनायामनिरस्तायां वाक्यमविद्या निवर्तके ज्ञानं न जनयति, ज्ञाने जातेऽपि सर्वस्य सहसैवभेदज्ञानानिवृत्तिर्न दोषाय ।

(२) इत्यादिना प्रब्रह्म स्वभाव त एव निरस्तनिखिलदोषगन्धं, समस्त-कल्याणगुणात्मकं, जगदुत्पत्तिस्थितिसंहारान्तः प्रवेशनियमनादिलीलं प्रतिपाद्य, कृत्स्नस्य चिदचिदस्तुनः सर्वावस्थावस्थितस्य पारमार्थिकस्यैव परस्य ब्रह्मणः शरीरतया रूपत्वं शरीररूप तन्वंशशलिविभूत्या दिशब्दैस्ततच्छब्दसामाना धिकरण्येन चाभिधाय तद्विभूतिभूतस्य विद्रस्तुनः स्वरूपेणावस्थितमचिन्मश्र तया क्षेत्रज्ञरूपेण स्थितिं चोक्त्वा क्षेत्रज्ञावस्थायां पुण्यपापात्मक-कर्मरूपाविद्यावेष्टित्वेन स्वाभाविक ज्ञानरूपत्वानु संधान चिद्रूपार्थाकारतयानुसंधानं च प्रतिपादितमिति ।

(ब) નીચેનામાંથી **કોઈપણ એક** શ્રીભાષ્ય અનુસાર સમજાવો. (૧૦)

(१) एकमेवाद्विलयम्

(२) नेह नानास्ति किंचन

પ્ર.૬ **ગમે તે બે વિશે નોંધ લખો.** (૨૦)

(૧) બ્રહ્મજિજ્ઞાસાનું પૂર્વવૃત્તઃ

(૨) શ્રીરામાનુજના મતે પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ

(૩) શ્રીસમ્પ્રદાય

(૪) બાહ્ય-બાધકભાવ

* * *